

Felles plattform:

Fem tiltaksområder for energieffektive og miljøriktige bygg i Norge

En rekke bransjeorganisasjoner, bedrifter, fagforbund og miljøorganisasjoner etterlyser politisk handlekraft innen fem tiltaksområder for å heve energieffektiviteten og miljøstandarden i bygningsmassen i Norge. Regjeringen har varslet stortingsmeldinger om klimapolitikken og om bygningspolitikken i løpet av året. Meldingene bør innarbeide formål om energieffektive og miljøriktige bygg i den helhetlige politikken.

Energieffektivisering er et vesentlig tiltak mot klimaendringer fordi spart fossil energi kutter utslipp direkte. Spart ren elektrisitet i byggsektoren kan erstatte fossil energi i andre sektorer gjennom bl.a. elektrifisering av transportsektoren og industriell verdiskapning. Det internasjonale energibyrået mener at 70 % av de kortsiktige klimagassreduksjonene globalt vil komme fra tiltak innen energieffektivisering. For Norge kan energieffektivisering bidra til kostnadseffektiv måloppnåelse av landets fornybarforpliktelser. Mindre etterspørsel etter energi vil også bidra til å redusere behovet for videre utbygging av energiproduksjon og infrastruktur.

Arbeidet med energieffektivisering i Norge må trappes kraftig opp gjennom en nasjonal handlingsplan med konkrete mål. Det trengs også politiske og økonomiske virkemidler for at målene skal nås. En helhetlig tilnærming er nødvendig for å sørge for at virkemidlene underbygger hverandre etter hvert som de innføres. Virkemidlene må dessuten fungere i balanse med andre virkemidler rettet mot øvrige samfunnsmessige målsettinger, som økt fornybarsatsing og boligpolitiske formål.

Bygg er infrastruktur som står i mange tiår, jo tidligere man reduserer energibruken, jo større blir de akkumulerte energieresultatene. Markedets verdsettelse av den merverdi energieffektive og miljøriktige bygg representerer vil stige når en stor nok tilbudsbase av slike bygg er etablert. Vi er langt fra en slik situasjon i dag.

For å katalysere utviklingen av energieffektive bygg trengs virkemidler; *regelverk, informasjonstiltak og økonomiske insentiver*. Forutsigbare rammevilkår vil stimulere markedsutvikling og utvikling av leverandørenes kompetanse. En satsning på energieffektivisering og miljøriktig bygging vil skape grønne arbeidsplasser.

Mange energieffektiviseringstiltak er samfunns- og privatøkonomisk lønnsomme, men gjennomføres likevel ikke på grunn av ulike barrierer. Derfor trengs målrettede og rettighetsbaserte økonomiske virkemidler for at massemarkedet for energieffektivisering skal utløses. Det må også stimuleres til nyskaping og innovasjon gjennom støtte til forbildebygg og ambisiøse rehabiliteringer.

Fem tiltaksområder:

Avsenderorganisasjonene fremhever fem tiltaksområder for å sikre en robust utvikling av markedet for nye energieffektive løsninger. De fem områdene er:

1. Fastsette mål og handlingsplan for energieffektivisering i bygg
2. Stimulere etterspørsel etter energieffektive bygg
3. Støtteordninger for energieffektivisering i bygg er nødvendig for å utvikle et selvfungerende marked for energieffektivisering
4. Forutsigbar innstramming av energikrav i Byggteknisk forskrift hvor norske myndigheter følger EUs bygningsenergidirektiv når det gjelder tidsplan og kravsnivå.
5. Kompetansebehov i næringen er overkommelig, men krav og tilsyn er nødvendig

Område 1:

Fastsette mål og handlingsplan for energieffektivisering i bygg

1. Arbeidet med energieffektivisering må trappes kraftig opp gjennom en nasjonal handlingsplan med konkrete mål. Målene i planen må være utformet i tråd med andre overordnede mål, bl.a. for reduserte klimagassutslipp og økt fornybarsatsing.
2. Potensialet for energieffektivisering er allerede grundig utredet. Grunnlaget er dermed lagt for å fastsette et tallfestet nasjonalt mål for energieffektivisering i bygg, herunder et måltall for eksisterende bygg.
3. Handlingsplanen skal bl.a. redegjøre for hvilke økonomiske/politiske virkemidler som skal benyttes for at målet skal nås. Arnstadutvalgets forslag er allerede gitt.

Område 2:

Stimulere etterspørsel etter energieffektive bygg: Det offentlige som foregangsbestiller

4. Omlag 40 % av det byggenæringen produserer kjøpes av det offentlige. Innkjøpsvolumet må aktivt brukes for å heve energieffektiviteten og miljøstandarden i nybygg og renoveringer. Offentlige byggherrer må gå foran som gode rollemodeller.
5. Statlige byggherrer må pålegges å ligge foran gjeldende energikrav (TEK) og fastsette mål for energieffektivitet ved rehabiliteringer og nybygg. Kommunene må gis insentiver til å sette ambisiøse energieffektivitetsmål og gå foran. Som leietaker må det offentlige ta i bruk grønne leiekontrakter og stille krav om dokumenterte energieffektive bygg.
6. Offentlige byggherrer må ha et bredt miljøperspektiv i sine anskaffelser. Kriterier og kvalifikasjonskrav må settes etter etablerte, åpne og anerkjente standarder og ordninger i markedet.
7. Stat, fylker og kommuner må bestille funksjon og kvalitet ved nybygg og rehabilitering heller enn detaljløsninger, og dermed skape rom for innovasjon. Livsløpskostnad (LCC) skal tillegges betydelig vekt. LCC-verktøy skal brukes i tilbudsevaluering i offentlige anskaffelser.
8. For å skape etterspørsel i det øvrige markedet må energimerkeordningen videreutvikles, og det må bevilges midler til markedsføring, tilsyn og sanksjoner. Utdannings- og erfaringskravet i energimerkeforskriften må håndheves.

Område 3:

Støtteordninger for energieffektivisering i bygg er nødvendig for å utvikle et selvfungerende marked for energieffektivisering

9. Bevilgningene til Enova må beholdes. Forutsetningen er at Enova får styringsmål på energieffektivisering i eksisterende boliger og eksisterende yrkesbygg slik at volummarkedet prioriteres og nås i tillegg til forbildeprosjekter.
10. Enova må få et styringsmål om fossilfri oppvarming i bygg.
11. Enovas programmer må gjennomgående være teknologinøytrale.
12. Enovas forbildeprosjekter må gis tilsagn basert på ambisiøse energieffektivitets- og kvalitetsmål og ikke begrenses mot en spesifikk løsning. Dette for å fremme innovasjon.
13. Det bør opprettes en nasjonal tilskuddsordning for kommuner som ønsker å hjelpe innbyggerne med å spare energi. På denne måten kan kommunen tilby en uavhengig rådgivingstjeneste med nærhet til brukerne. Byggesaksmyndighetene i kommunene bør få en plikt til å veilede og bistå tiltakshaver om energisparing og støtteordninger.
14. Støtteordningene Energisparebevis/Hvite sertifikater og Energifunn/Skattefradrag for energieffektivisering må utredes.

Område 4:

Forutsigbar innstramming av en utvidet TEK vil løfte minstenivået i bygningsmassen.

15. Videre revisjon av TEK er viktig for å bedre energieffektiviteten i bygningsmassen som bygges ny, og for å heve alle tilbyderne i markedet. EU og revidert bygningsenergidirektiv må følges med krav til «Nesten-null-energi-bygg» innen 2020. Myndighetene må arbeide aktivt mot etterfølgelse av det reviderte direktivet.
16. For å sikre forutsigbarhet for bransjen er det viktig at forskriftsendring annonseres så tidlig som mulig. En lang annonsering av nye energikrav sikrer nødvendig kompetanse i bransjen. For å sikre en stadig mer energieffektiv bygningsmasse i denne perioden må etterspørselen etter bygg på et mer ambisiøst nivå enn gjeldende teknisk forskrift stimuleres.
17. Målstyring mot rammekrav for energibruk må gis prioritet, og kravet må omfatte energieffektivisering fra tekniske installasjoner, inklusive god utnyttelse av AMS (Avanserte Måle og Styringssystemer) og bygningsinterne måle- og styringssystemer.
18. Teknisk forskrift kan suppleres med krav til komponenters og produkters energieffektivitetsegenskaper. Slike krav må være harmonisert med komponentkrav for markedsadgang i EU.

Område 5:

Kompetansebehov i næringen er overkommelig. Krav og tilsyn er nødvendig.

19. Bygge- og eiendomsnæringen vil gjennomføre nødvendig kompetanseheving dersom myndighetene stiller minimum kompetansekrav til alle ansvarsfunksjoner. Tilsyn må prioriteres.
20. Å heve kompetansen innen energieffektivisering og miljøriktig byggeri er bedriftenes og næringens ansvar. Å utvikle ny kunnskap og erfaring er en kontinuerlig prosess man er vant til i næringslivet, men det er nødvendig at myndighetene støtter opp om kompetanseutvikling.
21. Det er avgjørende at markedet og etterspørselen etter energieffektivisering og miljøriktig byggeri utvikles parallelt med at kompetanse i alle ledd bygges opp. Forutsigbarhet og langsiktighet gjør det attraktivt for næringen å investere i kompetanseheving.
22. Utdanningstilbud på alle nivåer – og fra ulike tilbydere - må kontinuerlig utvikles. Det offentlige bør etablere støttesystemer for ”såkornmidler” som kan stimulere utvikling av kompetansetilbud. Slike virkemidler må være nøytrale i utforming slik at alle kan søke.
23. Økte FoU-midler er nødvendig til eksempelvis utvikling av nye løsninger og nye arbeidsformer.

Disse organisasjonene står bak:

Bellona

Byggenæringens Landsforening – BNL

El- og IT-forbundet

Grønn Byggallianse

Lyskultur

Natur og Ungdom

Naturvernforbundet

NGBC

Norges Bygg- og Eiendomsforening NBEF

Norsk Eiendom

Norsk Teknologi

NOVAP - Norsk Varmepumpeforening

NORSK VVS Energi og Miljøteknisk Forening

Norwegian Green Building Council

Rådgivende Ingeniørers Forening -RIF

Schneider Electric

Siemens